

meente, at den trængte til at mergesles, han er faa heldig at finde Mergel paa sin Jord, og han sætter om Aftenen sine Mergelkasser ud, men om Natten kom Gnyssmændene og slog dem itu; det vilde de ikke vide Noget af, man var ikke vant til at mergele paa den Rant, og de vilde derfor ikke have, at Nogen mergelede. Det er dog imidlertid ikke alene i saadanne Henseender, at der paa et saadant Sted, som er faa isoleret, kan udvikle sig særegne Anskuelser. Jeg vilde saaledes ønske, at de Herrer vilde conferere med den Undersøgelsescommission, der nys har tilendebragt en lang Række af Sager angaaende Brandstiftelser paa Bornholm. De ville da af den erfare, at der ogsaa i Henseende til den nævnte Forbrydelse findes ganske særegne Anskuelser hos endeel af Almuen, idet denne ofte ikke finder, at det er noget saa moralsk Nærværdigende at stille Ild paa sin Gaard; man anseer det næsten for — jeg vil tillade mig at bruge et af den ærede Rigsdagsmand for Randers Amts 1ste Valgtreds (A. Hage) yndet Udtryk — for en Forretning; man gaaer hen til Peer og Poul og snakker med dem om det, siger: skal jeg stille Ild paa om Søndagen eller Mandagen, aldeles som Talen var, om man skulde kjøbe en Ko eller en Vogn.

Men, mine Herrer, naar denne Paragraph saaledes ikke skaffer Krigsvæsenet nogen Mand, naar den er skadelig for Landet i det Hele og ligeledes for Landsdelen, hvad skulle vi faa med den? Vil man have Svar paa dette Spørgsmaal, faa findes det i selve Paragraphen, hvor det hedder, at det er, fordi Bornholm har et særegt Forsvarsvæsen. Ja, mine Herrer, hvis man ved et Forsvarsvæsen forstaaer en Institution, hvorved en Landsdeel stiller et i Forhold til sin Folkemængde passende Antal, i Krigshaandværket uddannede Mænd, der ere organiserede paa en eller anden Maade, saa har Bornholm slet intet Forsvarsvæsen. Bornholm har et Gnyss, hvori der hænger Geværer, og et Taarn, hvori der ligger Krudt — altfor meget Krudt, thi det ligger op til Møningen af Taget; det kommer deraf, at man sender alt det Krudt derover, man ikke har Lyft til at have her — men hvad den personlige Side af Forsvaret

angaaer, da er den meget lidt udviklet. Hvis det bornholmske Forsvarsvæsen kan fortjene dette Navn, kunne vi med største Lethed danne særligt Forsvarsvæsen rundt om i vore Landsdele; vi behøve kun da at gaae over paa Tøjhuset, tage de mange Geværer, vi der have, lægge dem klyngevis omkring i Landsdelene og lægge et Fad Krudt ved Siden af, saa havde vi særlige „Forsvarsvæsen“ overalt. At det forholder sig, som jeg har sagt, med den personlige Side af Forsvaret, haaber jeg, at de Herrer ville indrømme mig, naar jeg siger dem, i hvilken Tid man uddanner en bornholmsk Soldat; hvorlænge troe vel de Herrer, at en saadan bornholmsk Rekruttskole varer? I to Dage (atter), ja! det er noget lidt! For at være aldeles nøiagtig, maa jeg dog sige, at den nominelt varer i 4 Dage; men den første Dag gaaer hen med at ordne, afdele og tælle Mandstabet, slaae Telte op, kort sagt, med Forberedelser, og den 4de, den sidste Dag, anvendes til Revu, til Presentation af det, man saaledes har lært i 2 Dage.

Jeg hører paa ingen Maade til dem, der mene, at man behøver lang Tid til at uddanne en Soldat, og jeg tillader mig at gribe denne Leilighed for at udtale det; jeg har tvertimod den bestemte Overbeviisning, at naar det først er gaaet op for Bedkommende, hvad det er, en Soldat skal lære, og de have Greb paa at lære ham det, kan en Soldat uddannes i en forholdsvis kort Tid; men denne Tid har dog sin Minimums Grændse, og den ligger bethdeligt over 2 Dage. For mig er 2 Dage, naar de ikke efterfølges af adskillige andre 2 Dage, med Hensyn til en Soldats Uddannelse det Samme som ingen Tid, og de, der mene, at man kan uddanne en Soldat paa saa kort en Tid, kunne jo godt opsætte det Hele, indtil vi engang faae Krig, thi den pleier dog altid at banke paa Døren et Par Dage, før den kommer ind af den. Altsaa, mine Herrer, det, at Bornholm har et særegt Forsvarsvæsen, kan, naar Forsvarsvæsenet er som af mig skildret, paa ingen Maade være en gyldig Grund for, at Bornholmerne skulle være frie for Værnepligten, men man har ogsaa søgt at støtte dette paa andre Maa-